

A tárgyalás helye és szerepe a rendőri feladatokban

Semmelweis Egyetem ÁOK Klinikai és mentálhigiéniai
szakpszichológus képzés IV. évfolyam 2021. szeptember 15.

Csomós István
klinikai és mentálhigiéniai felnőtt szakpszichológus

Az előadás témái

- A tárgyalás története
- Tárgyalást igénylő helyzetek
- Ön vagy közveszélyes állapot
- Aktív odafigyelési készségek
- Magatartás túszhelyzetben

A tárgyalás története

Történelem

- 1972 Müncheni olimpia
- 1973 Stockholm
- 1980 Irán londoni nagykövetsége
- 1973 Balassagyarmat

Tárgyalást igénylő helyzetek

Tárgyalást igénylő helyzet

30/2011. (IX. 22.) BM rendelet, a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról

IV. FEJEZET A RENDŐRSÉG SAJÁTOS FELADATAI

47/A. A tárgyaló eljárása

60/A. § (1)

- Az Rtv. 33. §-ában vagy 37. §-ában meghatározott intézkedés végrehajtása során, (elfogás, előállítás)
- **az intézkedés alá vont személy magatartása következtében létrejött, az életet, testi épséget, vagyonbiztonságot veszélyeztető vagy sértő helyzetben,**
- a tárgyaló az intézkedés eredményes befejezése, illetve a helyzet békés megoldása érdekében **speciális kommunikációt** (a továbbiakban: tárgyalás) folytathat.

(2) A tárgyalás célja

- *a)* a tárgyalást igénylő helyzettel összefüggő lehető legtöbb információ beszerzése, és azok elemzése,
- ***b)* az intézkedés alá vont személynek a rendőrséggel való együttműködésre történő rábírása,**
- *c)* a hatósági engedmények minimalizálása,
- ***d)* a személyi szabadságában megsértett és az intézkedéssel nem érintett személy, továbbá az intézkedés alá vont személy sérülésének megelőzése,**
- ***e)* a személyi szabadságában megsértett személy szabadon bocsátásának elérése,**
- *f)* a veszélyeztetett anyagi javak megóvása és,
- *g)* - ha a tárgyalást igénylő helyzet megoldása kizárólag kényszerítő eszköz alkalmazásával oldható meg - a kényszerítő eszköz alkalmazásához legkedvezőbb feltételek megteremtése.

II. FEJEZET

A RENDŐRI INTÉZKEDÉSEK VÉGREHAJTÁSÁNAK KÜLÖNÖS SZABÁLYAI

7. Biztonsági intézkedések

10. § (1) A rendőr az önvészélyes állapot vagy a személyeket, illetve az anyagi javakat közvetlenül fenyegető veszélyhelyzet észlelése esetén - az Rtv. 37. §-ában meghatározott intézkedések végrehajtása során - a helyszínen

- **i) a 60/A. §-ban meghatározott tárgyaló eljárását kezdeményezheti**

Tárgyalást igénylő helyzetek 1.

Túszejtés

**Öngyilkosság
elkövetésével
fenyegetőző
személy**

**Elzárkózott
személy/barikád
szituáció**

Tárgyalást igénylő helyzetek 2.

Túszejtési helyzetek	Nem túszejtési helyzetek
Azért tartják fogva a személyt, hogy a harmadik féllel szembeni követeléseik teljesítését kikényszerítsék	A személyt lelki okokból tartják fogva
Bántalmazással való fenyegetőzés, ha a követeléseket nem teljesítik	Nincs (enek) tényleges követelés(ek)
A túszt (a cél eléréséhez) eszközként tartják fogva	

A legfontosabb információk öngyilkossággal fenyegetés esetében

- **Volt-e már öngyilkossági kísérlete (hol, mikor hogyan)**
- Fizikai és mentális állapot (orvosai, szedett gyógyszerek)
- **Volt-e kiváltó esemény a kísérletet megelőzően (pl. veszekedés, kudarc, MI TÖRTÉNT MA?)**
- Áll-e tudatmódosító szer hatása alatt?
- Családi állapota
- Kapcsolatai (család, barát/barátnő, gyerekek)
- Munkahelyi, iskolai helyzete
- Viselkedett-e furcsán (hangulatváltozás, viselkedésváltozás)
- Érte-e trauma mostanában (pl. haláleset, szakítás, kudarc)
- **Ki beszélt eddig vele?**
- **Mennyire tiszta a gondolkodása?**
- **Szabott-e határidőt?**
- **Hogyan reagált kapcsolatfelvételre/szándékra?**
- **Miről, kikről beszélt, mit mondott eddig?**

Tárgyalási javaslat öngyilkossággal fenyegetőző személlyel való tárgyalás esetére

1. Ne riassza meg a személyt!
2. Mindent amit tesz és tenni fog jelezzen előre! Beszéljen nyugodtan, lassan és érthetően!
3. Teremtsen biztonságos közeget fizikálisan és érzelmileg is!
- 4. Vegye nagyon komolyan a személyt és a problémáját!**
5. Tisztázza le, hogy mire készül! (öngyilkossági szándék tisztázása)
6. Kerülje a közhelyeket! (pl. Minden rendben lesz.)

Ön vagy közveszélyes állapot

Jogsabályi háttér

- 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről (Rtv.),
- 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról (RSzSz.),
- 1997. évi CLIV. törvény az Egészségügyről (Eü.tv.),

1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről (Rtv.)

37. § Biztonsági intézkedés

A rendőr **az önveszélyes** állapot vagy a személyeket, illetőleg az anyagi javakat közvetlenül fenyegető veszélyhelyzet megszüntetése, továbbá az államhatár védelme érdekében

- *b)* **intézkedik** az önmagát vagy más veszélyeztető állapotban lévő személy orvosi vizsgálatára, és **közreműködik** az egészségügyi intézetbe történő szállításában;
- *c)* **intézkedik az öngyilkosság lehetőség szerinti megakadályozására;**

30/2011. (IX. 22.) BM rendelet a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról

7. Biztonsági intézkedések

10. § (1) A rendőr az önvészélyes állapot vagy a személyeket, illetve az anyagi javakat közvetlenül fenyegető veszélyhelyzet észlelése esetén - az Rtv. 37. §-ában meghatározott intézkedések végrehajtása során - a helyszínen

- ***i) a 60/A. §-ban meghatározott tárgyaló eljárását kezdeményezheti.***

30/2011. (IX. 22.) BM rendelet a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról

12. Intézkedés ön- vagy közveszélyes állapotban lévő személy esetén

16. §

- (1) Az önmaga vagy mások életét, testi épségét, vagyonát veszélyeztető állapotban lévő személyt a rendőr intézkedésekor **megakadályozza abban, hogy kárt vagy sérülést okozzon, ennek érdekében a rendőr kényszerítő eszközt alkalmazhat.**
- (2) **A rendőr az öngyilkosságot megkísérlő vagy elkövetni szándékozó személyhez orvost hív, vagy közreműködik abban, hogy a mentőszolgálat egészségügyi intézetbe szállítsa.** Az eseményről a rendőrség értesíti az elszállított személy ismert hozzátartozóját, törvényes képviselőjét vagy a lakóhelye, tartózkodási helye szerint illetékes jegyzőt.

1997. évi CLIV. törvény az Egészségügyről (Eü.tv.)

X. Fejezet

PSZICHIÁTRIAI BETEGEK GYÓGYKEZELÉSE ÉS GONDOZÁSA

188. § E fejezet alkalmazásában

- *b) veszélyeztető magatartás:* a beteg - pszichés állapotának zavara következtében - saját vagy mások életére, testi épségére, egészségére jelentős veszélyt jelenthet és a megbetegedés jellegére tekintettel a sürgős intézeti gyógykezelésbe vétel nem indokolt;
- *c) közvetlen veszélyeztető magatartás: a beteg - pszichés állapotának akut zavara következtében - saját vagy mások életére, testi épségére, egészségére közvetlen és súlyos veszélyt jelent;*
- *d) pszichiátriai beteg:* az a beteg, akinél a kezelőorvos a Betegségek Nemzetközi Osztályozása X. Revíziója szerinti Mentális és Viselkedészavar (F00-F99), illetve szándékos önártalom (X60-X84) diagnózisát állítja fel

Sürgősségi gyógykezelés

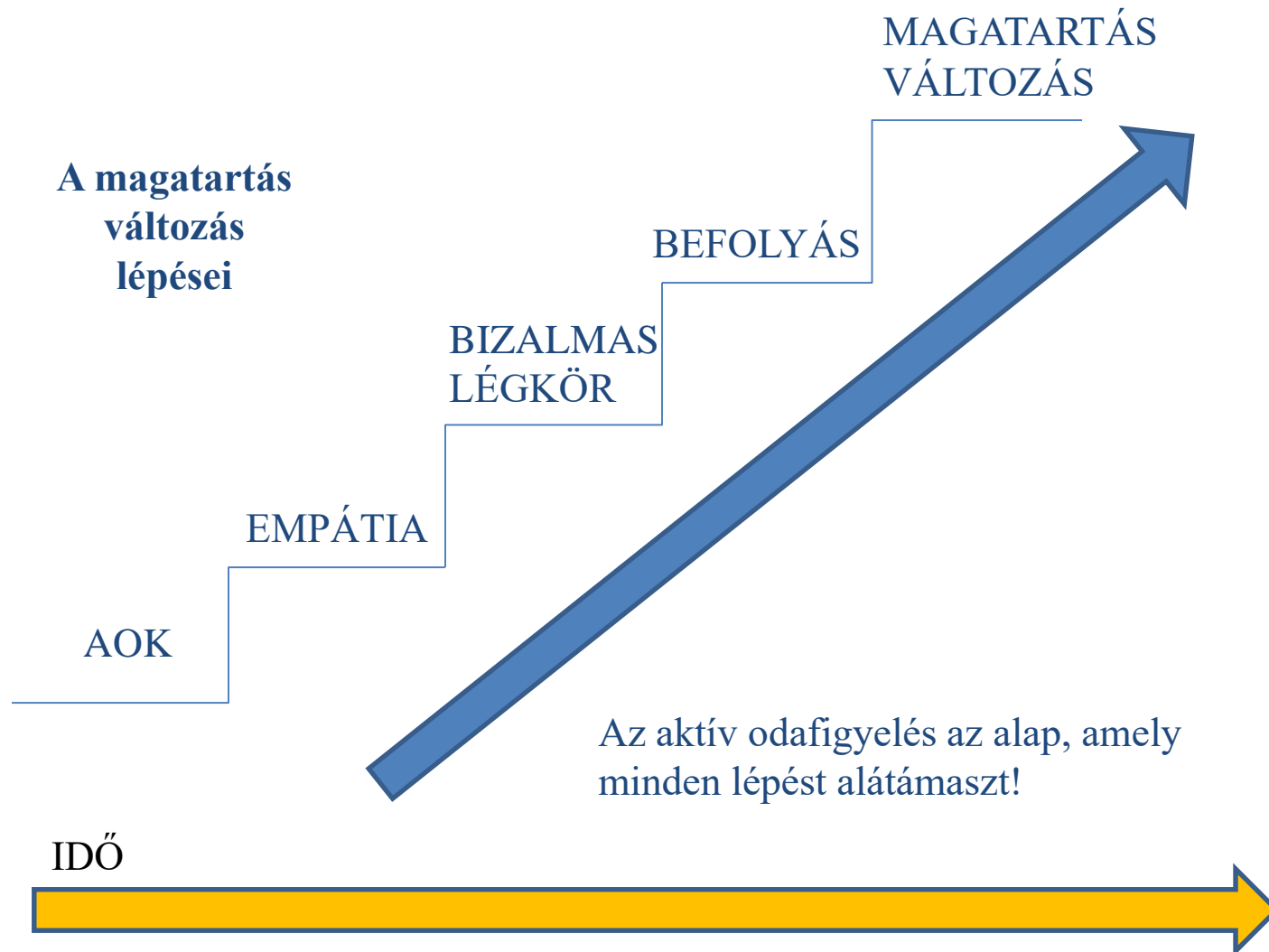
- 199. § (1) ***Ha a pszichiátriai beteg közvetlen veszélyeztető magatartást tanúsít, és ez csak azonnali pszichiátriai intézeti gyógykezelésbe vétellel hárítható el, az észlelő orvos közvetlenül intézkedik a beteg megfelelő pszichiátriai intézetbe szállításáról. A beteg beszállításánál szükség esetén a rendőrség közreműködik.***

Aktív odafigyelési készség

Az aktív odafigyelés célja

- Az emóciók csökkentése
- Bizalom és befolyás megteremtése
- Információk gyűjtése
- Magatartás változás előidézése

Cél: a személy magatartásának megváltoztatása

Aktív odafigyelési készség

- Nyílt végű kérdések
- Emóció címkézése
- Átfogalmazás
- Minimális ösztönzők
- Hatásszünet
- Tükrözés
- „Én” közlések
- Összefoglalás

„Verbális elkülönítés”

A lehető leghamarabb kapcsolatot kell teremteni az intézkedés alá vont személlyel, hogy megelőzzük:

– az eseményben érintettek és a kívülállók sérülését.

Fontos, hogy lehetőség szerint egy személy kommunikáljon az intézkedés alá vont személlyel.

Magatartások tűszhelyzetben

Stockholm szindróma

- 3 fő komponense van a szindrómának (Strentz, 1982)
 - A túszban pozitív érzelmek, vonzódás alakul ki az elkövetők felé
 - A túszok negatívan kezdenek viselkedni a rendőrökkel
 - A túszokban az eset után is fennmarad némi empátia és együttérzés a túszvejtők irányába

Strentz, T. (1982). "The Stockholm Syndrome: Law Enforcement Policy and Hostage Behavior." In Ochberg, F.M. and D.A. Soskis (eds.), Victims of Terrorism. Boulder, CO: Westview Press.

Stockholm szindróma

Mi okozza?

- Hála
 - Hogy nem bánt, nem minket bánt, hogy élni hagy (Eitinger, 1982)
 - Minél nagyobb a kezdeti agresszió, annál jellemzőbb (Soskis & Van Zandt, 1986)
- Több szerző szerint ez egyfajta visszatérés a gyerekkorhoz (Strentz, 1979)
 - A túszok függővé válnak a túszvejtőktől nem csak fizikálisan, de érzelmileg is.

Strentz, T. (1982). "The Stockholm Syndrome: Law Enforcement Policy and Hostage Behavior." In Ochberg, F.M. and D.A. Soskis (eds.), Victims of Terrorism. Boulder, CO: Westview Press.

London szindróma

- **A túszer és a túszerítő közötti kölcsönösen ellenséges kapcsolatot nevezzük London szindrómának.** (Strentz, 2017)
 - A túszer folyamatosan ellenáll annak, hogy a túszerítő bármilyen kérését, követelését teljesítse.
 - A túszer nem fogadja el a túszerítő hatalmi státuszát

A túlélés segítő/gátló magatartások túszhelyzetben

Túlélők	Áldozatok
Hisz (megmentésben, szabadulásban)	Elveszettnek érzi magát
Nem próbál meg vezetőként viselkedni	Vezetőként próbál viselkedni
Kerüli a vallási/politikai témákat vagy az ellenséges nyelvezetet	Ellenséges/támadó nyelvezetet használ
Elrejtja az ellenséges érzéseit	Agresszívan viselkedik
Fantáziál/gondolatban el tud szakadni	„Pörög” a helyzeten, nem tud kilépni
Racionalizálja a helyzetet	Kétségbeesett
Figyel a fellépésére	Kirohanásai vannak
Alkalmazkodik a helyzethez	Problémás, ellenálló

Strentz, T. (1987). "A Hostage Psychological Survival Guide." *FBI Law Enforcement Bulletin* 56(11):1–8.

Javasolt szakirodalom

Chris Voss, Tahl Raz: Tárgyalj úgy, mintha az életed múlna rajta!, HVG Kiadó Zrt. 2020.

George Kohlrieser: Tűszok a tárgyalóasztalnál - Konfliktuskezelés mesterfokon, Háttér Kiadó Kft, 2013.

Michael J. McMains, Wayman C. Mullins, Andrew T. Young: Crisis Negotiations, Routledge, 2020.

Thomas Strentz: Psychological Aspects of Crisis Negotiation, Routledge, 2017.

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!